Samen sterk voor duurzaaMM
Uitvoeringsagenda 2025-27

17 december 2024

Postbus 200, 6585 ZK • Raadhuisplein 6, Mook • **Tel. (024) 696 91 11** • gemeente@mookenmiddelaar.nl • www.mookenmiddelaar.nl

Samen sterk voor DuurzaaMM

Inhoud

Algemeen 3
Algemeen en lopende projecten 4
Deelname Regionale Energiestrategie (RES) 4
Energiearmoede 4
Intentie deelname Wells meer 4
Samenwerking met buurgemeenten 4
Woningen 5
A1 Een uitgebreider duurzaamheidsloket 5
A2 Gezamenlijke inkoopactie zonnepanelen 5
A3 Onderzoek versoepelen welstandsregels 5
A4 Gesprekken Enexis 5
A5 Stimulering van ontwikkelaars om duurzamer te bouwen 6
A6/A14 Afspraken over verdere verduurzaming Destion-woningen 6
A7 Onderzoek local 4 local 6
A8 Isolatieprogramma slechtste labels 6
A9 Verkenning SoortenManagement Plan (SMP) 7
A10 Gebiedsgericht vervolg isolatieaanpak 7
A11 Start TVW2.0/Warmteprogramma 7
A12 Start uitwerking collectieve mogelijkheden 7
A13 Ondersteuning inwoners die zelf aan de slag willen 8
A14 Afspraken eventuele na-isolatie en alternatieve warmtebronnen met Destion 8
A15 Verankeren Landelijke Maatlat Klimaatadaptatie 8
A16/A17/A18/A19 Klimaatadaptief wonen 8
A20 Subsidieregeling klimaatadaptieve maatregelen 8
A21 Voorlichting circulair verbouwen/bio based bouwen 9
B1 Green Deal aanpak 9
B1.4 Onderzoek beste opties voor isolatie 9
B1.7 Vergroenen bedrijfsterreinen 9
B1.10 Mogelijkheden gezamenlijke, gescheiden afvalinzameling 9
Gemeente 10
C1 Route naar duurzaam vastgoed in onderhoudsprogramma's 10
C2/C3 Uitvoeren geen-spijt-maatregelen gemeentelijk vastgoed 10
C4 Vastleggen streven naar groennorm en 3-30-300-norm bij nieuwbouw 10
C5 Onderzoek 3-30-300-norm in bestaande gebouwde omgeving 10
C6 Groenebuurt-gesprekken 10
C7 Uitvoeren plannen groenebuurt-gesprekken 11
C8 Ontwikkeling klimaatadaptatieplannen 11
C9 Samenwerking met natuurorganisaties verbeteren 11
C10 Uitvoering geven aan Maasheggen 11

C11 Verder verbeteren gemeentelijk biodivers maaibeleid 12
C12 Checklist natuurvriendelijke evenementen 12
C13 Invoeren herplantplicht bomen op gemeentelijke grond 12
C14 Regeling ondersteuning circulaire initiatieven 12
C15 Nieuw zwerfafvalplan 12
C16 Meer aandacht voor de R-ladder 12
C17 Inkoop circulairder en milieuvriendelijker inrichten 12
Scholen en organisaties 13
D1/D2 overleg met scholen over verduurzamen 13
D3 Programma duurzaamheidsprojecten op scholen 13
D4 Stimuleren van groene schoolterreinen 13
D5 Diervriendelijke maatregelen aan het schoolgebouw 13
D6 Onderzoek collectieve afvalinzameling 14
D7 Onderzoek afvalscheiding onderdeel laten worden van evenementenvergunning 14
Openbare ruimte 14
E1 Zoeken naar opweklocaties 14
E2 Onderzoek nut en noodzaak moderne verlichtingssystemen openbare ruimte 14
E3 Vastleggen doelstelling toekomstgericht groen 14
E4 Meer aandacht voor circulariteit in onderhoud 15
E5 Inventarisatie plantingsplekken lanenstructuur 15
Mobiliteit 15
F1 Lobby voor elektrificeren OV ondersteunen 15
F2 Elektrificeren watersport 15
F3/F4/F5 Biodivers en klimaatadaptief herinrichten infrastructuur 15
F6 Vinger aan de pols bij deelmobiliteit 16
F7 Langzaam verkeer voorop 16
Overzicht kosten 3

Algemeen

In deze eerste uitvoeringsagenda duurzaamheid zoomen we verder in op de verschillende onderdelen uit het duurzaamheidsprogramma ‘Samen sterk voor duurzaaMM’ die voor de jaren 2025, 2026 en 2027 op het programma staan, maar ook zaken die in 2024 al opgestart kunnen worden. We zullen ook lopende projecten en werkzaamheden verder toelichten.

De jaren 2025 tot en met 2027 zijn de eerste jaren waarin met een duurzaamheidsprogramma gewerkt zal worden. Deze jaren zullen dus ook gebruikt worden om te leren werken met een programma en te evalueren en herijken. De inhoud staat voorop en daar moet komende jaren een basis voor neergelegd worden. Er is dus veel aandacht voor onderzoek en voorbereiding.

Per project wordt aangegeven wanneer we verwachten dat het uitgevoerd wordt, tegen welke kosten dat zal zijn en we die kosten financieren. Die kosten worden in een totaaloverzicht meegenomen. Voor de geamendeerde voorstellen waarvoor de kosten nog onduidelijk zijn, is dit ook aangegeven. Het is de verwachting dat de projecten binnen de bestaande duurzaamheidscapaciteit uitgevoerd kunnen worden. Mocht dat toch niet het geval blijken, dan kan er met de nog beschikbare CDOKE-middelen ingehuurd worden.

Op regelmatige basis worden we als gemeente benaderd over mogelijkheden, subsidies en koppelkansen die zich voordoen. Als een van de projecten daarom op een nader moment uitgevoerd kan worden, zullen we daar mee aan de slag gaan, ook al staat er in deze agenda dat het pas later aan de beurt komt.

Algemeen en lopende projecten

Deelname Regionale Energiestrategie (RES)

Mook en Middelaar maakt onderdeel uit van de RES Noord- en Midden Limburg. In 2024 is de RES in een nieuwe structuur gaan werken. Voor Mook en Middelaar moet de meerwaarde gezocht worden in deelname aan CoW's (Coalitions of the Willing) waarin we met andere gemeenten samen optrekken om het verschil te maken. Vooralsnog staan er samenwerkingen rondom groengas en het Isolatieprogramma (en mogelijk SMP als onderdeel hiervan) op de agenda.
Conform het raadsbesluit over het aangaan en het opzeggen van de GR RES zal er ook de komende twee jaar gekeken moeten worden naar alternatieven voor de RES.

Looptijd:	continu
	Onderzoek alternatieven RES: afgerond in 2026
(looptijd huidige RES is tot 1 januari 2027)	
Kosten:	RES, algemeen: €2,60 per inwoner, ongeveer €21.200 per jaar
	COW's: lopende budgetten. Evt nieuwe CoW +/- €5.000
Dekking:	Res algemeen: CDOKE
	CoW: Spuk isolatie & bestemmingsreserve klimaatbeleid

Energiearmoede

Samen met het Energiecafé loopt er een project om mensen die eerder een energietoeslag hebben gekregen verder te ondersteunen om de energierekening structureel te verlagen. Dat gaat momenteel via gesprekken met energiecoaches, het aanbrengen van besparende maatregelen aan de woning door een klusser en het nader adviseren door de energiecoach. Voor koopwoningen wordt ook gekeken naar grotere maatregelen.

Looptijd:	2025-2027 (deadline project: 31 december 2027)
Kosten:	€166.508 (zijnde de verkregen Spuk energiearmoede)
	€45.000 (isolatie)
Dekking:	SpUK aanpak energiearmoede
	SpUK Lokale aanpak isolatie (1e tranche)

Intentie deelname Wells meer

In 2021 heeft de gemeente Mook en Middelaar een intentieovereenkomst over deelname aan het project Wells meer in Bergen. Die overeenkomst is kort geleden met vier jaar verlengd (tot 2028). Hierbij is het belangrijk dat er in overleg wordt getreden met Gennep, Venray en Bergen om samen meer duidelijkheid te krijgen over de definitieve voorwaarden voor deelname.

Looptijd:	2025 en verder
Kosten:	nvt
Dekking:	nvt

Samenwerking met buurgemeenten

Het intensiveren van de samenwerking met buurgemeenten biedt voordelen. Zo kan er samen worden opgetrokken in projecten, maar ook kan er kennis worden uitgewisseld. Dit onderzoeken we onder andere met de gemeente Gennep, maar ook kunnen we verder kijken richting de gemeente Heumen als van RES-regio wordt gewisseld.

Looptijd:	plan samenwerking: 2025 en verder
Kosten:	nvt
Dekking:	nvt

Woningen

A1 Een uitgebreider duurzaamheidsloket

Om tot een betere informatievoorziening aan inwoners, organisaties en bedrijven te komen, gaan we een nieuw duurzaamheidsloket opzetten. In plaats van alleen maar informatie voor huishoudens, zetten we ook in op conversie, het nemen van maatregelen. Het wordt een aanspreekpunt voor alle vragen over duurzaamheid. Niet alleen voor iedereen, maar ook op elk thema. We zorgen dat de vraag vanuit dit aanspreekpunt verder uitgezet wordt. We zoeken de samenwerking met het Energiecafé en een ervaren partij voor goede digitale informatievoorziening. In deze informatievoorziening zal ook informatiemateriaal worden ontwikkeld rondom verduurzaming van particuliere woningen en tuinen. Ook zal er worden gewerkt aan een werkwijze om proactief partijen te kunnen voorzien van dit informatiemateriaal.

Looptijd:	opzetten onderzoek 2025, start 2027
Kosten:	eenmalig: €5.000 opstartkosten
	Jaarlijks: €10.000 uitvoering
Dekking:	Eenmalig: bestemmingsreserve klimaatbeleid
	Jaarlijks: bestemmingsreserve klimaatbeleid

A2 Gezamenlijke inkoopactie zonnepanelen

Zon op dak heeft, als eerste trede van de zonneladder, de prioriteit. We willen dat snel alle geschikte daken vol liggen met zonnepanelen. We zijn in Mook en Middelaar al goed op weg, maar er kan nog meer. We starten daarom een gezamenlijke inkoopactie (en die herhalen we, mits nodig, een aantal jaar later). De inkoopactie zorgt voor volumevoordeel. De kosten betreffen de communicatiekosten voor het project. We maken gebruik van de eerdere ervaringen die het Energiecafé heeft opgedaan met gezamenlijke inkoopacties. We combineren dit met de inkoop voor groene daken, aangezien zonnepanelen op groene daken effectiever werken.

Looptijd:	Q3-Q4-2025, begin 2026
Kosten:	eenmalig: €7.500
Dekking:	bestemmingsreserve klimaatbeleid

A3 Onderzoek versoepelen welstandsregels

Het leggen van zonnepanelen of het isoleren van woningen kan niet altijd. Soms is het technisch niet mogelijk, soms kan het niet vanwege regelgeving rondom welstand. Dat zien we vooral bij monumentale panden. Om ook deze panden te kunnen verduurzamen onderzoeken we hoe we regelgeving aan kunnen passen, zonder dat panden te veel van hun karakter verliezen.

Looptijd:	Q3-Q4-2025
Kosten:	Nog te onderzoeken
Dekking:	bestemmingsreserve klimaatbeleid

A4 Gesprekken Enexis

We bespreken elk kwartaal met Enexis de huidige stand van zaken rondom energieverbruik en –opwek. Inmiddels rekent Enexis voor het uitbreiden van het netwerk met een all-electric scenario. Daar waar de meeste klachten vandaan komen, daar gaat men het eerste uitbreiden. Wij zien liever dat Enexis de aandacht legt bij gebieden die geen alternatieve warmtebronnen hebben. Dat brengen we in de gesprekken naar voren.
Daarnaast zien we dat Enexis ten opzichte van andere netwerkbedrijven achterblijft in een creatieve aanpak van netcongestie. Door te werken met flexibelere contracten kan er veel meer dan nu mogelijk lijkt. Ook dit thema blijven we aankaarten.

Looptijd:	elk kwartaal
Kosten:	€0
Dekking:	nvt

A5 Stimulering van ontwikkelaars om duurzamer te bouwen

We willen geen extra eisen opleggen aan ontwikkelaars om duurzamer te bouwen dan de nationale wetgeving voorschrijft. We willen hen echter wel stimuleren om dat te doen in lijn met regionale afspraken voor woningbouw en zonder ontwikkelingen te vertragen. We onderzoeken daarom welke mogelijkheden er zijn om ontwikkelaars te stimuleren, daarbij valt te denken aan het meenemen van CO_2-uitstoot als beoordelingscriterium.

Looptijd: Q1-2026
Kosten: Nog te onderzoeken
Dekking: bestemmingsreserve klimaatbeleid

A6/A14 Afspraken over verdere verduurzaming Destion-woningen

Destion is een belangrijke partner met veel woningen in onze gemeente. Die woningen zijn grotendeels al geïsoleerd en voorzien van zonnepanelen. Maar zijn de geïsoleerde woningen al zover geïsoleerd dat ze klaar zijn om op alternatieve warmtebronnen over te stappen? Onze inzet in de prestatieafspraken zal gericht zijn op het opstellen van een tijsdpad om woningen van Destion in 2050 energieneutraal en aardgasvrij te hebben. We zoeken daarbij samen met Destion naar concrete acties en afspraken die passen bij de volkshuisvestelijke prioriteiten die door de Rijksoverheid zijn vastgesteld.

Looptijd: 2025 ev
Kosten: €0
Dekking: nvt

A7 Onderzoek local 4 local

Omdat we vinden dat elektriciteitsvoorziening eigenlijk een publieke taak zou moeten zijn, onderzoeken we hoe we als overheid regie kunnen pakken. Er zijn meerdere scenario's denkbaar. De komende twee jaar gaan we deze scenario's verder onderzoeken en uitwerken en kijken we welke buurgemeenten met ons deze stappen willen zetten.

Looptijd: heel 2025 en 2026
Kosten: €1.000 in 2025, €5.000 in 2026 (ca. de kosten voor het uitwerken van een dergelijke casestudy)
Dekking: bestemmingsreserve klimaatbeleid

A8 Isolatieprogramma slechtste labels

In het Nationaal Isolatie Programma (NIP) is de eerste stap het isoleren van de slechtste labels bij woningen die een lagere WOZ-waarde hebben dan het gemeentelijke gemiddelde. Samen met een groot deel van de RES-gemeenten pakken we deze opdracht op. Zo nemen we deel aan een collectieve aanbesteding met een partij die de inwoners ontzorgt en contact houdt met de uitvoerders van de isolatiewerkzaamheden. Dit project loopt door in 2026. Het hier genoemde bedrag dient uiterlijk in dat jaar uitgegeven te zijn. De eerste inzet is met zekere middelen van de eerste tranche. Op een later moment zal de tweede tranche toegevoegd worden, deze aanpak wordt binnen alle deelnemende RES-gemeenten zo uitgevoerd.

Looptijd: 2024, 2025 en 2026
Kosten: €241.000+€328.697
Dekking: €191.000 Spuk lokale aanpak isolatie (1e tranche)
€328.697 Spuk lokale aanpak isolatie (2e tranche), aangevraagd, nog te ontvangen
€45.000 CDOKE voor uren ontzorger

A9 Verkenning SoortenManagement Plan (SMP)

Er leven veel (bedreigde) diersoorten in gebouwen. Door te gaan isoleren, is het mogelijk dat deze diersoorten verjaagd worden. Dat is in strijd met de Wet Natuurbescherming. Eigenlijk dient er per object een onderzoek gedaan te worden wat enkele duizenden euro's kost. Een andere optie is om een ontheffing voor de gehele gemeente aan te vragen bij de provincie. Daarvoor dient een SMP opgesteld te worden. In dat plan wordt geïnventariseerd welke soorten er voorkomen en met welke maatregelen isolatie geen bedreiging hoeft te zijn. De provincie werkt aan een regeling. Het Rijk heeft hier inmiddels budget voor vrijgemaakt. Het lijkt echter aannemelijk dat we als gemeente ook zelf budget vrij zullen moeten maken. Dit is echter nog onzeker. We pakken dit bij voorkeur samen met de gemeente Gennep op.

Looptijd: 2025-2027
Kosten: 2026/27: €200.000 (SMP)
Dekking: €100.000 bijdrage provincie
€100.000 bestemmingsreserve klimaatbeleid of CDOKE-gelden

A10 Gebiedsgericht vervolg isolatieaanpak

Momenteel wordt er gewerkt aan een isolatieprogramma, samen met veel de RES-gemeenten. Dat programma is vrij generiek en niet buurtgericht. We doen er toch aan mee om ervaring op te doen met een ontzorgingsprogramma én omdat we zelf deels ontzorgd worden. Toch denken we dat een gebiedsgerichte aanpak in de basis effectiever is. In 2026 bekijken we de resultaten van de RES-aanpak en kijken we of we op die manier verder willen of toch ook gebiedsgericht aan de slag willen. Dat zal deels afhankelijk zijn van de mate van geboden ontzorging. Als we gebiedsgericht verdergaan, straten we om het jaar met een nieuw gebied.

Looptijd: Q1-2027
Kosten: afhankelijk van tranche 3 Lokale Aanpak Isolatie (Lai)
Dekking: Spuk Lokale aanpak isolatie (tranche 3 ev)

A11 Start TVW2.0/Warmteprogramma

Alhoewel in de uitvoering de isolatieaanpak nu prioriteit krijgt, moet uiteindelijk de stap naar aardgasvrij gemaakt worden. Daar komt veel bij kijken. En daar moet nog veel voor onderzocht worden. In de TVW2.0 (2027) willen we meer duidelijkheid hebben over de stap naar aardgasvrij. Daarom starten we op tijd met de TVW2.0. Dan kan er op tijd gestuurd worden op de uitvoering. De TVW2.0 zal tot uiting komen in een Warmteprogramma onder de Omgevingswet.

Looptijd: Q3 2025 en heel 2026
Kosten: 2025: €5.000 2026: €5.000. Dit gelet op de geschatte kosten van een dergelijk onderzoek.
Dekking: bestemmingsreserve klimaatbeleid

A12 Start uitwerking collectieve mogelijkheden

Uit onderzoek is gebleken dat op twee locaties in de gemeente mogelijkheden zijn voor een collectieve verwarmingsoplossing. In zowel 2025 als 2026 gaan we met een van die gebieden aan de slag om te onderzoeken welk draagvlak er is en welke stappen er eventueel gezet moeten worden. Deze variabelen worden meegenomen in het onderzoek van de TVW2.0

Looptijd: Q3 2025 en heel 2026
Kosten: 2025: €5.000 2026: €5.000 Dit gelet op de geschatte kosten van een dergelijk onderzoek.
Dekking: bestemmingsreserve klimaatbeleid

A13 Ondersteuning inwoners die zelf aan de slag willen

We proberen grote slagen te slaan door in projecten samen met inwoners eerst te gaan isoleren en later aardgasvrij te worden. Er zijn echter ook inwoners die daar niet op willen wachten en zelf aan de slag willen. We komen met een ondersteuningspakket voor inwoners die zelf aan de slag gaan. Dat kan bestaan uit informatie, maar ook uit hulp bij het beoordelen van offertes. Dit wordt meegenomen bij het nieuwe duurzaamheidsloket.

Looptijd: opstellen: 2026 start: 2027
Kosten: Opstellen plan: €1.500 Uitvoering: nog onbekend.
Dekking: bestemmingsreserve klimaatbeleid

A14 Afspraken eventuele na-isolatie en alternatieve warmtebronnen met Destion

Als opvolging van de gesprekken met Destion waarin we hen vragen inzichtelijk te maken hoe het traject naar verdere verduurzaming van de woningvoorraad er uit komt te zien, zetten we in op onderzoek naar na-isolatie (Destion is al erg vroeg begonnen met isoleren van woningen, daarom kan het zijn dat woningen een minder goede, oude isolatie hebben). Ook qua alternatieve warmtebronnen gaan we het gesprek aan, zodat deze resultaten meegenomen kunnen worden in de TVW2.0.

Looptijd: Q4-2025
Kosten: €0
Dekking: nvt

A15 Verankeren Landelijke Maatlat Klimaatadaptatie

De landelijke overheid onderzoekt momenteel de mogelijkheden om de maatlat voor klimaatadaptatie wettelijk verplicht te maken. Daar zullen we ons op voor moeten bereiden door in onze regelgeving de verschillende aspecten van de maatlat onder de knie te hebben en in te kunnen zetten.

Looptijd: 2025-2026
Kosten: €0
Dekking: nvt

A16/A17/A18/A19 Klimaatadaptief wonen

De maatregelen hebben allen als doel om klimaatadaptief wonen te verbeteren. We pakken die punten daarom tegelijkertijd op en komen met een plan voor een subsidieregeling klimaatadaptief wonen. Ondertussen zoeken we uit elke maatregelen we kunnen nemen om water op percelen vast te houden (A18), groene daken en gevels te stimuleren (A16), hoe we versteende tuinen tegen kunnen gaan (A17) en hoe we mensen kunnen adviseren over klimaatadaptieve en meer biodiverse tuinen (A19)

Looptijd: 2025-2026
Kosten: €2.000 (2025) en € 2.000 (2026)
Dekking: bestemmingsreserve klimaatbeleid

A20 Subsidieregeling klimaatadaptieve maatregelen

We vragen van inwoners om mee te helpen om de gebouwde omgeving klimaatadaptiever te maken. Daarom starten we een subsidieregeling voor klimaatadaptieve maatregelen in en om het huis.

Looptijd: opstellen: 2025, start regeling: 2027
Kosten: Opstellen: €0. subsidieverstrekking: afhankelijk van regeling
Dekking: nvt

A21 Voorlichting circulair verbouwen/bio based bouwen

Middels informatie via onze website of een flyer, via lokale inkoopacties en projecten van de gemeente informeren we (ver)bouwers over de voordelen van circulair en biobased bouwen.

Looptijd: Q2-2026
Kosten: € 2.000. Dit gelet op de geschatte kosten voor communicatie van een project
Dekking: bestemmingsreserve klimaatbeleid

Bedrijven

B1 Green Deal aanpak

We gaan met bedrijven in overleg over verschillende kanten van verduurzaming. We willen samen optrekken om gebruik te kunnen maken van elkaars kennis en kunde. De komende jaren staan in het teken van het opzetten van de deal. We leggen contacten met bedrijven en ondernemers, bespreken wat we graag in een Green Deal terug zouden zien en welke verwachtingen we van elkaar mogen hebben. Doel is om in 2025 van start te gaan met het sluiten van een Green Deal met bedrijven. Dit mag ook in de vorm van een collectieve afspraak per bedrijventerrein. De meeste uitwerkingen zullen dus pas vanaf 2026 aan bod komen.

Looptijd: 2025 en 2026
Kosten: €2.500 voor zowel 2025 als 2026
Dekking: bestemmingsreserve klimaatbeleid

B2 Onderzoek beste opties voor isolatie

Om ook bedrijven mee te kunnen laten doen met de gebiedsgerichte isolatieaanpak, is het goed om de eisen voor bedrijfspanden ten aanzien van isolatie in kaart te brengen en te bezien in hoeverre hieraan al wordt voldaan. i. Door die informatie vast te verzamelen, is het makkelijker om later mee te kunnen doen met de isolatie-aanpak, of wellicht met een eigen isolatieaanpak voor bedrijven te komen.

Looptijd: Q1/Q2-2026
Kosten: €2.500
Dekking: bestemmingsreserve klimaatbeleid

B3 Vergroenen bedrijfsterreinen

Er zijn verschillende organisaties actief die zich bezighouden met het vergroenen van bedrijfsterreinen. Dat kan voor meerdere bedrijven samen, maar ook per bedrijf. Vooral op de plekken waar bedrijven geïsoleerd liggen en er dus geen integraal groenplan nodig zal zijn, kunnen bedrijven daar gewoon mee aan de slag. We selecteren een partij en zullen bedrijven aanbieden hier gebruik van te maken.

Looptijd: Q3-2026
Kosten: €0
Dekking: nvt

B4 Mogelijkheden gezamenlijke, gescheiden afvalinzameling

Bedrijven sluiten allemaal zelf contracten met commerciële afvalophaaldiensten en –verwerkers. We onderzoeken of er volumevoordeel en betere scheiding te behalen valt als dat door meerdere bedrijven samen opgepakt wordt.

Looptijd: Q4-2026
Kosten: €0
Dekking: nvt

Gemeente

C1 Route naar duurzaam vastgoed in onderhoudsprogramma's

Als gemeente dienen we het goede voorbeeld te geven. Ons eigen vastgoed moet dus ook duurzaam worden. Dat zal niet allemaal tegelijk gedaan kunnen worden, daarom nemen we een route naar duurzaam vastgoed op in de onderhoudsprogramma's. Daarin geven we aan welke maatregelen we wanneer kunnen uitvoeren en tegen welke kosten dat zal zijn. In de huidige programma's staan al wel een aantal energiebesparende maatregelen/vervangingen, maar is er nog geen zicht op energieneutraal en duurzaam vastgoed.

Looptijd: 2025-2026
Kosten: Nog te onderzoeken
Dekking: bestemmingsreserve klimaatbeleid

C2/C3 Uitvoeren geen-spijt-maatregelen gemeentelijk vastgoed

De in C1 genoemde route betreft grotere investeringen in de toekomst. Maar er zijn maatregelen die sowieso gedaan moeten en kunnen worden. Daarbij denken we aan maatregelen die zichzelf binnen een aantal jaar terugverdienen. Daarmee zijn het ook financieel interessante maatregelen om uit te voeren. De hieronder genoemde kosten zijn gebaseerd op prijspeil 2023 en betreft maatregelen met terugverdientijden van maximaal 7 jaar. Bij verdere uitwerking wordt gekeken of dit als eenmalige investering gedaan kan worden of als kapitaallasten in het onderhoudsbudget terecht komen.

Looptijd: start: 2025, 2026 en uitvoering: 2027/2028
Kosten: nog te onderzoeken
Dekking: Nader uit te werken, mogelijk een nieuw investeringskrediet of de bestemmingsreserve Klimaatbeleid

C4 Vastleggen streven naar groennorm en 3-30-300-norm bij nieuwbouw

De 3-30-300-norm is een veelgebruikte norm om buurten te voorzien van voldoende groen. Bij grotere projecten (>10 woningen) streven we naar deze norm. Voor kleinere projecten geldt een streven naar 30% groenoppervlak.

Looptijd: Q3/Q4-2025
Kosten: Nog te onderzoeken
Dekking: bestemmingsreserve Klimaatbeleid

C5 Onderzoek 3-30-300-norm in bestaande gebouwde omgeving

In een bestaande situatie is het moeilijker om een nieuwe norm te implementeren. De fysieke ruimte is namelijk al ingericht. We onderzoeken echter wel in hoeverre de bestaande gebouwde omgeving al voldoet en welke maatregelen er eventueel nodig zijn om ook hier aan het streven te kunnen voldoen. Daarnaast zal er, als uitvoering van het amendement "Lanenstructuur" in 2026 een bomeninventarisatie worden gemaakt. Zie hiervoor ook punt E5.

Looptijd: Q3/Q4-2025
2026 (bomeninventarisatie)
Kosten: € 7.500
Dekking: bestemmingsreserve klimaatbeleid

C6 Groene buurtgesprekken

De afgelopen jaren zijn er al diverse samenwerkingen met inwoners geweest voor het vergroenen van pleintjes. Diverse plekken zijn als gevolg daarvan ook al aangepakt. Denk bijvoorbeeld aan het pleintje bij de Hazelaar in Molenhoek. Als inwoners ideeën hebben over vergroening van hun buurt, dan staan we hier voor open en denken we mee over de mogelijkheden. Wel is het belangrijk dat deze plannen binnen de planning en de financiële mogelijkheden vallen. Zo wordt de mogelijkheid van cofinanciering ook altijd in het oog gehouden.

Looptijd: 2026, 2027
Kosten: €5.000 voor 2026 en 2027
Dekking: bestemmingsreserve klimaatbeleid

C7 Uitvoeren plannen groene buurtgesprekken

De groene buurtgesprekken vinden plaats als inwoners met een suggestie voor vergroening van een plek komen. Dan gaan we aan de hand daarvan aan de slag met de uitvoering van de plannen die gemaakt zijn in de gesprekken. Dat doen we uiteraard samen met de inwoners van die buurt. Hoe die plannen er uiteindelijk uit gaan zien, valt nog niet te zeggen. Wat het gaat kosten ook niet, maar we zullen rekening moeten houden met de financiële realiteit qua mogelijkheden.

Looptijd: 2026, 2027
Kosten: €2.500 als basisbudget voor elk jaar met uitvoering (€7.500 totaal) + evt overig
Dekking: bestemmingsreserve klimaatbeleid

C8 Ontwikkeling klimaatadaptatieplannen

Als we de landelijke regels volgen, moeten we als gemeente in 2050 klimaatadaptief zijn. In het duurzaamheidsbeleid zijn projecten benoemd die sowieso de klimaatadaptatie ten goede komen op kleine schaal. Maar hoe zit dat op grotere schaal? Welke grotere ingrepen zijn al dan niet nodig? Dat onderzoeken we en daar maken we plannen voor.

Looptijd: 2025
Kosten: €5.000
Dekking: bestemmingsreserve klimaatbeleid

C9 Samenwerking met natuurorganisaties verbeteren

Onze natuur is in handen van meerdere partijen, terwijl we er allemaal van genieten. We gaan met deze partijen in overleg om te kijken hoe zij aankijken tegen de risico's van klimaatverandering voor de natuur en hoe we er gezamenlijk voor kunnen zorgen dat de natuur ook in de toekomst de grote kwaliteit van onze gemeente blijft. Hierbij willen we graag toewerken naar een samenwerkingsconvenant.

Looptijd: 2025
Kosten: €0
Dekking: nvt

C10 Uitvoering geven aan Maasheggen

Om het Maasheggenlandschap te herstellen, hebben de drie gemeenten: Bergen, Gennep en Mook en Middelaar de handen ineengeslagen. Gezamenlijk is in 2021 en 2022 (tranche 1 en tranche 2) een subsidie aangevraagd en verkregen van de Regionale Investeringsagenda Regio Noord-Limburg, genaamd: Project Landschap Maasvallei – Maasheggen. Het doel is het opwaarderen van de kwaliteit van het landschap langs de Maas. Hierbij gaat het om de ontwikkeling van een biodivers, vitaal en aantrekkelijk landschap, mede gericht op het versterken van de vrijetijdseconomie en het samengaan van natuur en landbouw in de Maasduinengemeenten. Het doel is om in Mook en Middelaar 24,8 kilometer nieuwe heggen aan te planten en 5 kilometer te herstellen. Gezamenlijk met Bergen en Gennep moet er 77,5 kilometer nieuwe heg worden aangeplant en 15 kilometer worden hersteld.

Looptijd: 2025/26 ev
Kosten: €1.124.670 in 1^{e} tranche. €488.388 in 2^{e} tranche
Dekking: bestaand (dit is een apart budget, geen onderdeel van het budget voor duurzaamheid)

C11 Verder verbeteren gemeentelijk biodivers maaibeleid
We maaien al met aandacht voor de biodiversiteit en we doen dat steeds een beetje meer. Komende jaren kijken we wat de effecten zijn en of het allemaal goed loopt. Eind 2026 kijken we of er nog meer gedaan zou moeten worden.

Looptijd: Q3-2026
Kosten: nvt
Dekking: nvt

C12 Checklist natuurvriendelijke evenementen
Evenementen zorgen voor saamhorigheid en plezier in de samenleving. In en nabij kwetsbare natuur kunnen evenementen ook veel schade opleveren. We maken daarom een checklist met onderwerpen en acties die organisatoren kunnen uitvoeren om evenementen natuurvriendelijker te maken.

Looptijd: Q3-2025
Kosten: €0
Dekking: nvt

C13 Invoeren herplantplicht bomen op gemeentelijke grond
Alle bomen in de openbare ruimte op gemeentelijke grond krijgen een herplantplicht. Oftewel: als ze gekapt worden of op andere wijze sneuvelen, zullen we als gemeente voor compensatie van deze bomen moeten zorgen. Dit betreft een structurele kostenpost waarvoor geen dekking meegegeven is. Een andere optie is om ontwikkelaars extra te laten betalen voor het kappen van bomen.

Looptijd: voorbereiding 2026, invoer 2027
Kosten: nog te onderzoeken
Dekking: bestemmingsreserve klimaatbeleid

C14 Regeling ondersteuning circulaire initiatieven
We willen hergebruik graag stimuleren. Daarom stellen we een regeling op om circulaire initiatieven als bijvoorbeeld rommelmarkten en repaircafés te ondersteunen.

Looptijd: voorbereiding 2025 en 2026, invoer 2027
Kosten: €2.000 per jaar
Dekking: Afvalstoffenheffing

C15 Nieuw zwerfafvalplan
Ons zwerfafvalplan is verouderd. Ook de bestrijding van zwerfafval is anders geworden. Er staan nog blikvangers, terwijl blikjes met statiegeld ingezameld worden. Kortom: het zwerfafvalplan heeft een update nodig. Daarbij kijken we ook hoe we vrijwilligers hierin kunnen betrekken.

Looptijd: Q1/Q2-2025
Kosten: €0
Dekking: nvt

C16 Meer aandacht voor de R-ladder
Binnen de gemeentelijke organisatie vragen we meer aandacht voor de R-ladder via communicatie. Simpele stappen voor het verbeteren van circulariteit kunnen we al sneller nemen.

Looptijd: 2025
Kosten: €1.000
Dekking: bestemmingsreserve klimaatbeleid

C17 Inkoop circulairder en milieuvriendelijker inrichten
Circulariteit en duurzaamheid zijn beperkt onderdeel van het gemeentelijke inkoopbeleid. In 2026 zetten we de eerste stappen om dit te verbeteren en werken we aan een plan om in 2050 onze

gemeentelijke inkoop duurzaam te hebben ingevuld. Daar waar mogelijk zoeken we subsidiemogelijkheden of wordt het meegenomen in de budgetten. Belangrijk daarbij is dat we dit stap voor stap verder brengen, zodat niet alles in een keer op de kop gaat.

Looptijd: 2026
Kosten: €0 voor het inkoopbeleid.
Dekking: nvt

Scholen en organisaties

D1/D2 overleg met scholen over verduurzamen

Ook schoolgebouwen willen we graag duurzaam zien. Daarmee dragen we zorg voor een prettig en gezond (binnen)klimaat zodat leerlingen en docenten goed kunnen presteren. Dit is ook opgenomen in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. We voeren het overleg met schoolbesturen hierover.

Looptijd: 2025
Kosten: €0
Dekking: nvt

D3 Programma duurzaamheidsprojecten op scholen

De eerste ronde Junior Klimaatcoach, een project dat via scholen liep, heeft onze gemeente 116 junior energiecoaches opgeleverd. Door kinderen op jonge leeftijd bekend te maken met het belang van een duurzame wereld, zullen ze daar hopelijk naar blijven handelen en ook de rest van het gezin meenemen. We willen dit traject voortzetten. We denken aan de actie Junior Klimaatcoach, maar ook projecten over afval en circulariteit met Dar, denk aan Wijkhelden.

Looptijd: 2024/2025/2026
Kosten: jaarlijks €7.000
Dekking: €5.000 (junior klimaatcoach)bestemmingsreserve klimaatbeleid
€2.000 via (Wijkhelden) afvalstoffenheffing

D4 Stimuleren van groene schoolterreinen

Groene inrichting van schoolterreinen zorgt vaak voor meer uitdaging in spelen, kennis over de natuur en een koelere speelomgeving voor leerlingen. Klimaatadaptieve speelruimte rondom scholen zouden we dan ook graag bij alle scholen terugzien. We inventariseren de mogelijkheden en gaan met scholen in overleg om de mogelijkheden, ook qua financiering, te bespreken, vooral daar waar het schoolterrein ook buiten schooltijden toegankelijk is.

Looptijd: Q1/Q2-2026
Kosten: Inventarisatie: €5.000, uitvoering: nog te onderzoeken
Dekking: €5.000 bestemmingsreserve klimaatbeleid / cofinanciering

D5 Diervriendelijke maatregelen aan het schoolgebouw

Als onderdeel van het vergroenen van schoolterreinen kijken we ook hoe we de biodiversiteit kunnen verbeteren door diervriendelijke maatregelen aan het gebouw uit te voeren.

Looptijd: Q1/Q2-2026
Kosten: €2.500
Dekking: bestemmingsreserve klimaatbeleid

D6 Onderzoek collectieve afvalinzameling

Net zoals het geval is bij bedrijven, hebben scholen en organisaties meestal ook te maken met commerciële afvalinzameling en –verwerking. We onderzoeken de mogelijkheden en wenselijkheid om dit gezamenlijk op te pakken zodat er volumevoordeel en betere scheiding kan ontstaan. Voor scholen zijn we hier al mee gestart. Voor organisaties pakken we dit later op.

Looptijd: Q2-2026
Kosten: €0
Dekking: nvt

D7 Onderzoek afvalscheiding onderdeel laten worden van evenementenvergunning

Naast de checklist voor duurzamere evenementen (stap 1 – C14), zien we ook dat afval een van de grotere problemen is bij evenementen. We onderzoeken of het mogelijk is om afvalscheiding als voorwaarde op te nemen in de evenementenvergunning.

Looptijd: Q3-2026
Kosten: €0
Dekking: nvt

Openbare ruimte

E1 Zoeken naar opweklocaties

De gemeente Mook en Middelaar heeft beperkt ruimtelijke mogelijkheden voor energieopwek. Naast de ‘standaard’ opweklocaties als parkeerplaatsen, pleinen, taluds, etc, is er meer nodig om energieneutraal te worden, omdat we agrarische gronden ontzien. We moeten daarom op zoek naar mogelijkheden om in de toekomst tot energieneutraliteit te komen. Dat doen we, conform de zonneladder, vooral binnen de bebouwde kom. Uitvoering en het nader onderzoeken van de projecten volgt later.

Looptijd: Q3/Q4-2025
Kosten: €0
Dekking: nvt

E2 Onderzoek nut en noodzaak moderne verlichtingssystemen openbare ruimte

Verlichting kan een nadelig effect hebben op dier en natuur. In steden is die problematiek heftiger dan in een kleinere gemeente, maar juist omdat er veel natuur is, kan het effect weer groot zijn. Daarom wordt er rekening gehouden met het nut en de noodzaak van moderne systemen, zoals bijvoorbeeld gedimd licht op bewegingssensoren, verschillende kleuren licht etc. Deze lijn zetten we voort.

Looptijd: Q2/Q3-2026
Kosten: Nog te onderzoeken
Dekking: bestemmingsreserve klimaatbeleid, bestaand (ander budget dan voor het duurzaamheidsbeleid)

E3 Vastleggen doelstelling toekomstgericht groen

We kijken naar beplanting die langer mee kan gaan en toekomstbestendig is. Hier leggen we doelstellingen voor vast zodat elke vorm van beplanting door de gemeente bijdraagt aan een toekomstbestendige, groene gemeente.

Looptijd: Q4-2025-Q2-2026
Kosten: €0
Dekking: nvt

E4 Meer aandacht voor circulariteit in onderhoud

In het onderhoud van onze openbare ruimte hebben we al voorbeelden van hergebruik van bijvoorbeeld asfalt. We willen uiteindelijk echter naar een volledig circulair onderhoud. We gaan dus aan de slag om meer circulariteit in ons onderhoud in te zetten. Dat betreft dan inderdaad hergebruik van bepaalde materialen (bij zowel inkoop als afvoer), maar ook de overstap naar elektrisch gereedschap.

Looptijd: Q4-2025
Kosten: nog te onderzoeken
Dekking: bestemmingsreserve klimaatbeleid en indien aanwezig, aan te vragen subsidies

E5 Inventarisatie plantingsplekken lanenstructuur

Er wordt een inventarisatie uitgevoerd naar geschikte locaties voor aanplant van bomen, zowel langs wegen om de lanenstructuur te benadrukken als in dorpskernen. De koppeling met het SMP, zoals verwoord in het amendement, is onlogisch en laten we los. Zie hiervoor verder ook punt C5.

Looptijd: Q1-2026
Kosten: €2.500
Dekking: bestemmingsreserve klimaatbeleid

Mobiliteit

F1 Lobby voor elektrificeren OV ondersteunen

Openbaar vervoer moet een aantrekkelijk alternatief zijn voor autogebruik. Daarom moet het, naast snel en beschikbaar, ook schoon zijn. De invloed van de gemeente hierop is klein. Het spoor lijkt nu geëlektrificeerd te worden, dat zullen we waar mogelijk ondersteunen. Maar ook voor onze buslijnen zullen we de bestaande lobby naar elektrificering van harte ondersteunen.

Looptijd: 2024/2025
Kosten: €0
Dekking: nvt

F2 Elektrificeren watersport

Ook het vervoer op water, of dat nou functioneel of recreatief is, zal op een gegeven moment af moeten stappen van fossiele brandstoffen. We nemen dit mee in de Green Deal, aangezien een groot deel bedrijfsmatig ingezet wordt.

Looptijd: 2026
Kosten: €0
Dekking: nvt

F3/F4/F5 Biodivers en klimaatadaptief herinrichten infrastructuur

Bij herinrichting van de infrastructuur hebben we specifieke aandacht voor het vergroenen. Zo kijken we onder andere naar wegprofielen en zorgen we dat de bermen biodivers kunnen blijven. Behalve een verbetering voor klimaatadaptatie en biodiversiteit, hoeft dit geen negatieve gevolgen te hebben voor de verkeersveiligheid.

Looptijd: 2025/2026
Kosten: €0
Dekking: nvt

F6 Vinger aan de pols bij deelmobiliteit

In de gemeente is er geen actief signaal dat er behoefte is aan deelmobiliteit. Mede daarom wordt ook niet actief deelgenomen aan regionale projecten hieromtrent. Mocht het zo zijn dat inwoners wel behoefte hebben aan deelmobiliteit, dan kan dit worden bekeken.

Looptijd: 2025/2026
Kosten: €0
Dekking: nvt

F7 Langzaam verkeer voorop

Het autobezit in Mook en Middelaar is bovengemiddeld. Dat snappen we, maar we willen duurzaam vervoer wel verder stimuleren. In onze ruimtelijke plannen komt langzaam verkeer dus voorop te staan. Eerst zorgen we voor goede verbindingen en faciliteiten voor voetgangers en fietsers, daarna (mits van toepassing) het OV en deelauto's en tot slot de particuliere auto. Daarmee is er ruimte voor alle soorten van vervoer, maar ontstaat er een veiligere en duurzamere inrichting.

Looptijd: 2025-2026
Kosten: €0
Dekking: nvt

Overzicht planning

		24	2025				2026				2027			
		Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
ALGEMEEN														
	Deelname RES NML	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
	Onderzoek alternatieve RES	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
	Energiearmoede	X												
	Intentie deelname Wells Meer	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Samenwerking met buurgemeenten	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
WONINGEN														
A1	Een uitgebreider duurzaamheidsloket		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
A2	Gezamenlijke inkoopactie zonnepanelen		X	X	X	X	X	X	X	X				
A3	Onderzoek versoepelen welstandsregels				X	X								
A4	Gesprekken Enexis	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
A5	Stimulering ontwikkelaars duurzamer bouwen						X							
A6/A14	Afspraken over verdere verduurzaming Destion-woningen				X				X					
A7/C5	Onderzoek local4local		X	X	X	X	X	X	X	X				
A8	Isolatieprogramma	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
A9	Verkenning SMP		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
A10	Gebiedsgericht vervolg isolatieaanpak										X	X	X	X
A11	Start TVW 2.0				X	X	X	X	X	X				
A12	Start uitverwerking collectieve mogelijkheden				X	X	X	X	X	X				
A13	Ondersteuning inwoners die zelf aan de slag willen						X	X	X	X				
A14	Afspraken na-isolatie en alternatieve warmtebronnen met Destion					X				X				
A15	Verankeren LMK		X	X	X	X	X	X	X	X				
A16	Plan aanmoedigen groene daken		X	X	X	X	X	X	X	X				
A17	Onderzoek voorkomen versteende tuinen		X	X	X	X	X	X	X	X				
A18	Maatregelen water op perceel houden		X	X	X	X	X	X	X	X				
A19	Advies over klimaatadaptieve en biodiverse tuinen		X	X	X	X	X	X	X	X				
A20	Subsidieregeling klimaatadaptieve maatregelen		X	X	X	X	X	X	X	X				
A21	Voorlichting circulair verbouwen/bio based bouwen							X						

Samen sterk voor DuurzaaMM

BEDRIJVEN																	
B1	Green Deal aanpak		X	X	X	X	X	X	X	X	X						
B2	Onderzoek beste opties voor isolatie						X	X	X	X							
B3	Vergroenen bedrijfsterreinen								X	X							
B4	Mogelijkheden gezamenlijke, gescheiden afvalinzameling									X							
GEMEENTE																	
C1	Route naar duurzaam vastgoed in onderhoudsprogramma's		X	X	X	X	X	X	X	X	X						
C2/C3	Uitvoeren geen-spijtmaatregelen gemeentelijk vastgoed		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
C4	Vastleggen streven naar groennorm en 3-30-300-norm				X	X	X	X	X	X	X						
C5	Onderzoek 3-30-300-norm in bestaande omgeving			X	X	X											
C6	Groenebuurt-gesprekken						X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
C7	Uitvoeren plannen groenebuurt-gesprekken						X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
C8	Ontwikkeling klimaatadaptatieplannen		X	X	X	X	X	X	X	X	X						
C9	Samenwerking met natuurorganisaties verbeteren		X	X	X	X	X	X	X	X	X						
C10	Uitvoering geven aan Maasheggen		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
C11	Verder verbeteren gemeentelijk biodivers maaibeleid								X	X	X	X	X	X	X	X	X
C12	Checklist natuurvriendelijke evenementen				X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
C13	Invoeren herplantplicht bomen op gemeentelijke grond			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
C14	Regeling ondersteuning circulaire initiatieven		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
C15	Nieuw zwerfafvalplan		X	X	X	X	X	X	X	X	X						
C16	Meer aandacht voor de R-ladder.		X	X	X	X	X	X	X	X	X						
C17	Inkoop circulairder en milieuvriendelijker inrichten						X	X	X	X	X						
SCHOLEN EN ORGANISATIES																	
D1/D2	Overleg met scholen over verduurzamen		X	X	X	X	X	X	X	X	X						
D3	Programma duurzaamheidsprojecten op scholen	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
D4	Stimuleren van groene schoolterreinen						X	X	X	X							
D5	Diervriendelijke maatregelen aan het gebouw						X	X	X	X							
D6	Onderzoek collectieve afvalinzameling						X	X	X	X							
D7	Onderzoek afvalscheiding in evenementenvergunning								X	X	X	X	X	X	X	X	X

OPENBARE RUIMTE															
E1	Zoeken naar opweklocaties				X										
E2	Onderzoek nut en noodzaak moderne verlichtingssystemen					X									
E3	Vastleggen doelstelling toekomstgericht groen					X									
E4	Meer aandacht voor circulariteit in onderhoud				X										
E5	Inventarisatie plantingsplekken lanenstructuur					X									
MOBILITEIT															
F1	Lobby voor elektrificeren OV ondersteunen			X											
F2	Elektrificeren watersport				X										
F3/F4/F5	Biodivers en klimaatadaptief herinrichten infrastructuur			X											
F6	Vinger aan de pols bij deelmobiliteit			X											
F7	Langzaam verkeer voorop			X											

Overzicht kosten

	2024	2025	2026	2027	Herkomst
Algemeen					
Deelname RES	21.200	21.400	21.600		CDOKE COW: SPUK LAI & BRK
Energiearmoede	26.508	70.000	35.000	35.000	SPUK energiearmoede
		15.000	15.000	15.000	SPUK LAI
Intentie deelname Wells meer	-	-	-		-
Samenwerking met buurgemeenten					
Woningen					
A1. Een uitgebreider duurzaamheidsloket	-	5.000 (eenmalig) 10.000 (jaarlijks)	10.000	10.000	BRK
A2. Gezamenlijke inkoopactie zonnepanelen	-	-	7.500 (eenmalig)		BRK
A3. Onderzoek versoepelen welstandsregels	-	Onbekend	-		BRK
A4. Gesprekken Enexis	-	-	-		-
A5. Stimuleren van ontwikkelaars om duurzaam te bouwen	-	-	Onbekend		BRK
A6./A.14. Afspraken over verdere verduurzaming van Destion woningen	-	-	-		-
A7. Onderzoek local 4 local	-	1.000	5.000		BRK
A8. Isolatieprogramma slechtste labels	-	-	20.000	25.000	CDOKE
		95.000	212.348	212.348	SPUK LAI
A9. Verkenning SoortenManagement Plan (SMP)	-		50.000	50.000	Bijdrage provincie
		-	50.000	50.000	BRK/CDOKE
A10. Gebiedsgericht vervolg isolatieaanpak	-	-	-	Onbekend	SPUK LAI
A11. Start TVW2.0/Warmteprogramma	-	5.000	5.000		BRK
A12. Start uitwerking collectieve mogelijkheden		5.000	5.000		BRK

A13. Ondersteuning inwoners die zelf aan de slag willen	-	-	1.500 (opstellen plan)		BRK
A14. Afspraken eventuele na-isolatie en alternatieve warmtebronnen met Destion	-	-	-		-
A15. Verankeren Landelijke Maatlat Klimaatadaptatie	-	-	-		-
A16/A17/A18/A19. Klimaatadaptief wonen		2.000	2.000		BRK
A20. Subsidieregeling klimaatadaptieve maatregelen	- (opstellen)	(opstellen)	(opstellen)		-
	Onbekend (verstrekking subsidies)	Onbekend (verstrekking subsidies)	Onbekend (verstrekking subsidies)		BRK
A21. Voorlichting circulair verbouwen/bio based bouwen	-	-	2.000		BRK
Bedrijven					
B1. Green Deal aanpak	-	2.500	2.500		BRK
B2. Onderzoek beste opties voor isolatie	-	-	2.500		BRK
B3. Vergroenen bedrijfsterreinen	-	-	-		-
B4. Mogelijkheden gezamenlijke, gescheiden afvalinzameling	-	-	-		-
Gemeente					
C1. Route naar duurzaam vastgoed in onderhoudsprogramma's	-	Onbekend	Onbekend		BRK
C2/C3. Uitvoeren geen-spijt-maatregelen gemeentelijk vastgoed	-	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Nieuw investeringskrediet of BRK
C4. Vastleggen streven naar groennorm en 3-30-300-norm bij nieuwbouw		Onbekend	Onbekend		BRK
C5. Onderzoek 3-30-300-norm in bestaande gebouwde omgeving	-	7.500	-		BRK
	-	Onbekend (bomeninventarisatie)	Onbekend		

C6. Groenebuurt-gesprekken	-	-	5.000	5.000	BRK
C7. Uitvoeren plannen groenebuurt-gesprekken	-	-		7.500	BRK
C8. Ontwikkeling klimaatadaptatieplannen	-	5.000	-		BRK
C9. Samenwerking met natuurorganisaties verbeteren	-	-	-		-
C10. Uitvoering geven aan Maasheggen	-	403.264 403.264	403.264 403.264	Onbekend	Bestaand
C11. Verder verbeteren gemeentelijk biodivers maaibeleid	-	-	-		-
C12. Checklist natuurvriendelijke evenementen	-	-	-		-
C13. Invoeren herplantplicht bomen op gemeentelijke grond	-	Onbekend	Onbekend	Onbekend	BRK
C14. Regeling ondersteuning circulaire initiatieven	-	2.000	2.000	2.000	ASH
C15. Nieuw zwerfafvalplan	-	-	-		-
C16. Meer aandacht voor de R-ladder	-	1.000	-		BRK
C17. Inkoop circulairder en milieuvriendelijker inrichten	-	-	-		-
Scholen en organisaties					
D1/D2. overleg met scholen over verduurzamen	-	-	-		-
D3. Programma duurzaamheidsprojecten op scholen	7.000	7.000	7.000		5.000 BRK
					2.000 ASH
D4. Stimuleren van groene schoolterreinen	-	-	5.000 (inventarisatie) Uitvoering: nog te onderzoeken		BRK/cofinanciering
D5. Diervriendelijke maatregelen aan het schoolgebouw	-	-	2.500		BRK

D6. Onderzoek collectieve afvalinzameling	-	-	-		-
D7. Onderzoek afvalscheiding onderdeel laten worden van evenementenvergunning	-	-	-		-
Openbare ruimte					
E1. Zoeken naar opweklocaties	-	-	-		-
E2. Onderzoek nut en noodzaak moderne verlichtingssystemen openbare ruimte	-	-	Onbekend		BRK
E3. Vastleggen doelstelling toekomstgericht groen	-	-	-		-
E4. Meer aandacht voor circulariteit in onderhoud	-	Onbekend	-		BRK en indien aanwezig: subsidies
E5. Inventarisatie plantingsplekken lanenstructuur	-	-	2.500		BRK
Mobiliteit					
F1. Lobby voor elektrificeren OV ondersteunen	-	-	-		-
F2. Elektrificeren watersport	-	-	-		-
F3/F4/F5. Biodivers en klimaatadaptief herinrichten infrastructuur	-	-	-		-
F6. Vinger aan de pols bij deelmobiliteit	-	-	-		-
F7. Langzaam verkeer voorop	-	-	-		-
Totaal	**54.708**	**1.060.928**	**1.277.476**	**411.848**	

Totaal	Dekking
39.500	BRK
564.696	SPUK LAI
209.200	CDOKE
12.000	ASH
1.613.056	Bestaand
166.508	SPUK energiearmoede
2.704.960	

BRK = bestemmingsreserve klimaatbeleid
SPUK LAI = specifieke uitkering lokale aanpak isolatie
CDOKE = tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)
ASH = afvalstoffenheffing
Bestaand = huidige budgetten
SPUK energiearmoede = specifieke uitkering energiearmoede